

ქუჩი

ბალახი ვარ მთისა, ერთის დიდის სალის კლდის შუა გვერდზედ მოსული. ჩემს გვერდით სხვა მცენარე ვერა ხარობს. განგებას მხოლოდ ჩემთვის დაუწერია: ქუჩო კლდე იყოს შენი დედამა, შენი ბედი და იღბალი, შენი წარსული და მომავალიო

- კლდეო განა, რომ შენა ხარ ჩემი დედამა, ჩემი მცველი და პატრონი?
- მე ვარ, ნუ გეშინიან, შავ-ბნელო.

გარშემო მარტყია მაგრად დაჭედული ლოდები. ვინ იცის, სა დამდე აქვთ გადგმული ძირი: ზოგი ამათგანი ყურსაც არ მიგდებს, თითქოს არც კი ვარსებობდე: ისინი თვალდაშტერებით დასცქევიან უფსკრულს. რას ეძებენ, რა დაუკარგავთ იქ? მე არ მეტყვი ან, ათასჯერაც რომ ვკითხო, რაღასაც ფიქრობენ, უსაზღვროა იმა თი ფიქრი, გამოუცნობელია იმათი გულის წადილი. ხანდახან კლდე ოხრავს, ალბათ, დარდი რამ აწუხებს. სხვაფრივ შეუდრეკელი და გულმაგარია ჩემი დედა: იმას როდი აშინებს ზვავე, რომელიც ზამთრობით ჭექაქუხილით თავზე დაგვაწვება ხოლმე, მოვა და გრი ალით ჩავარდება უფსკრულში. დაეცემა და, თითქოს დაისვენაო, მძიმედ ამოიოხრებს. კლდე ხანდახან კიდევ სტირის. მეც ვსტირი მაშინ, დედის ცრემლებსა ვხედავ და იმიტომ. დედაჩემი თავის დახოცილს შვილებსა სტირის, რომლებიც მუდამ თვალწინ უწყვია: ბევრიც რომ უნდოდეს, თვალს ვერსაიდან მოაცილებს. კლდის შვილები ლოდებია, დაბლა რომ ჰყრია ერთიერთმანერთზედ, კლდის ძუძუთგან მონაწყვეტი, იმის მკერდის ანაგლეჯი...

აგერ, დაბლიდამ როგორ გულსაკლავად შემოსცქერიან თავის მშობლებს, თითქოს ეხვეწებიან, რატომ მანდ არ აგვიყვან, რატომ შენს ახლოს არა ვართო. ამათ იქნებოდა იმათი თხოვნა, იმათი ვედრება, კიდევ რომ შეეძლოთ ამის ნატვრა: მაგრამ რა შეუძლიანთ. მეც იმათ დავსცქერი თავზე და თითო-ორულ წვეთობით ნამს ვასხურებ. იმათთვის ეს მეტად სასიამოვნოა.

ნეტა ერთიც არის მეგობარი მომცა, ხანდახან მაინც გამოვესა უბრებოდი. ღმერთმა ყვავილებს უშველოთ, გაღმა მთის ფერდიდამ რომ გამომცქერიან. ტკბილად დუდუნებენ, ტკბილად მღერიან ნაზის, დაბალის ხმით: ისინიც, როგორც მე, ბედკრული, შემსტრფიან პირიმზეს. ლამაზო პირიმზევე, როგორ შორსა ხარ ჩემზედ, მაგ რამ მაინც როგორ მიკოდავ გულსა!

მე როგორ შევსტრფი, თვალგულდამშეული შევსცქერივარ, თვალს ვერ ვარიდებ ერთს წუთას, ისე მიყვარს, და ის-კი ერთხელაც არ გადმომხედავს, რომ ჩემი მოკლული, დამწვარი გული გაცოცხლდეს: ის მზეს შესცქერის, იმას ეტრფის. პირიმზე მზის მოტრფიალეა. აღმოსავლეთიდან დასავლეთამდე თვალს და პირს იმას აყოლებს: როცა მზე ჩავა, დაიქვითინებს, იწყენს სატრფოს განშორებას. პირიმზეს ტირილი მეც ამატირებს. გუშინ, ვგონებ, მეც გადმომხედა. არა, ის წმინდაა, უცოდველი, მე-კი უშნო და ცოდვილი. მე განა სისხლითა და ბურტყლით უნდა ვიყო შემურუ ლი? ეს სულ იმ ბებერის არწივის ბრალია, ჩემს გვერდით რომ ბუდობს. გაიღვიძებს თუ არა დილით, მოჰყვება საზარელს ყეფას, ვიდაცას ემუქრება, აბრიალებს ი დიდრონს, სისხლის მოყვარულს თვალს და მერე გასწევს სადავლოდ; ყველა ფრინველები გზას უთმობენ. მოიტანს ნანადირევს, დაჯდება ჩემს ზემოდამ ერთს ამოჩემებულს ლოდზედ, სწიწკნის, სისხლი ჩამოსდის და მე დამ დის. საიდან მოვერიდები? სისხლით წითლად ვილესები, მერე მზე დამხედავს და ახმობს ჩემს ტანზე ამ სისხლსა. იკურთხოს

წვიმის გამჩენის ხანდახან ის გამბანს ხოლმე. უთუოდ ამ სისხლის გამო მარიდებს პირიმზე თვალსა, თორემ ერთხელაც იქნებოდა დამიძახებდა: ქუჩო კლდის შვილო, გამარჯობა შენო!

მიყვარს ეს ყვავილი... იმას კაცები პირიმზეს. ემახით, რადგან პირი და თვალეები მუდამ მზისკენ აქვს მიპყრობილი, მზის მოტრფიალეა: როგორც შვილის თვალეები თან დასდევს დედას და სცდილობს არსად დაემალოს დედა, ისე ამისი. მზე დედაა, პირიმზე - შვილია მზისა.

ვინ იცის, თუ მე პირიმზე მიყვარს? მაინც რაა ასეთი სიყვარული? მე იმასთან ვერ მივალ, ის ჩემთან, ერთმანერთს ვერ ვაკოცებთ. ასეთი სიყვარული სასიამოვნო ტანჯვაა. მოუთმენლად ველი განთიადს, მაშინ დავინახავ ხოლმე ჩემს სატრფოს. როცა ზამთარი დადგება, ჩემი გულიც მაშინ ჩაშავდება და პირიმზეც მიწა ში ჩადნება. ნეტავი მეც ჩავდნებოდე, რომ ეგებ ერთა ჩემი ნაწილი შეხვდებოდეს იმისას პირისპირ. დადგება გაზაფხული, პირიმ ზე ცოცხლდება და მეც მაშინ ვცოცხლდები. მავიწყდება ჩემს ქედზედ მოკიდებული ხავსი და ობი, თავი პირიმზე მგონია და გი ჟივით ვამბობ: შენი ჭირიმე, ლამაზო, შენი!

ნეტავ ვიცოდე, სად მიდიან ზამთრობით ყვავილნი? ვგონებ, ამას სიკვდილი ჰქვია. ვინ მასწავლა მე სიტყვა სიკვდილი? აი ამ ლოდ მა, ჩემს გვერდზე რომ ცხვირი წამოუშვერია და მრისხანედ დასჩე რებია ქვეყანას. ამან და იმ ორასის წლის ბებერმა არწივმა. არა, სიკვდილი კარგი არ უნდა იყოს. გუშინ რომ მაგ დაუსვენარმა ბებერმა ერთი როქო შეყლაპა. ჩემს თავზე, რამდენსა ჰკვენსოდა საბრალო და ისკი შეუბრალებლად სწიწკნიდა, ჰგლეჯდა თავისის აღმასის ნისკარტით.

- ქუჩო, ბენტერავ, მაგასა ჰქვია სიკვდილიო - წამომჩურ ჩულა ლოდმა. მე კაკბის სიბრაულთით ვსტიროდი. თუ მართლა ესაა სიკვდილი, კარგი არ უნდა იყოს...

ერთხელ საზარელი სანახავი ვნახე, ისიც სიკვდილსა ჰგავდა. აგერ დაბლა, შორს რომ დიდი მინდორი მოჩანს, იმ მინდორზედ მოჰხდა ეს ამბავი. ორპირად, ორის მხრითგან გამოჩნდა ხალხთა გროვა. ყველანი ლამაზები იყვნენ, ლამაზად ჩაცმულ-დახურულები: ცხენებზედ ისხდენ ტურფად, მოხდენით და ერთმანერთისკენ მიდიოდენ სისწრაფით. სიშორის გამო არ მესმოდა, რას ამბობდენ. დაერივნენ ერთმანერთს, იარაღის ბრჭყვიალს თვალს ვერ ვუსწო რებდი, მწვავდა. ერთმანერთს ცხენებიდამ ჰყრიდენ, ჰქელავდენ, მახვილსა სცემდენ.

ბოლოს დროს, თითქოს ჯანლი დაეხვიაო, დაიმაღლნენ ყველანი. ჯანლი რომ გადიკრიფა, სადამოხანიც მოახლოვდა. ვნახე, რომ მხე დარნი თავის ცხენებითურთ ეყარნენ მინდორზე . უსულოდ, რო გორც აი ეს ლოდები. ეს სურათი ჩემთვის სატირელი სურათი იყო და ვიტირე კიდევ. სილამაზე, შვენება დაჰკარგოდათ. ეს მეწყინა და ამან ამატირა.

მზეო, დამხედე წვიმავ, დამნამე კლდეო მაღალო, შეინახე ჩე მი ფესვები, სიცოცხლეს ნუ დაუკარგავ, ნუ ამომთხრი, ნუ ამო მაგდებ!

პირიმზევ, ტურფავ, ლამაზო შენის სილამაზის მზეს, ათასში ერთხელ მაინც გადმომხედე, მაღირსე შენი ღიმილი საწყალი, ბეჩავი ქუჩი ვარ, შემბრალე ნიავო მთისავ, ბუნების მაცოცხლებელო სულო! დამბერე, გააგრილე ჩემი მხურვალე გული!

არწივო, მედიდურო ფრინველო: თუ გწამს ღმერთი, ეცადე, რომ ჩემს

თვალეზს არ აჩვენო, როცა უცოდველად სულდგმულთა სისხლს აქცევ: ჩემს ყურებს ნუ გააგონებ იმათს კვნესას, რადგან იმათი კვნესა ჩემი კვნესაა, ჩემი გულის ოხვრა და ვაებაა. დამბა დებელო, დამიფარე, შემინახე უნაყოფო კლდეზე დაკიდებული ქუჩის.

1892 წ.